

Абрамова О. С.

кандидат економічних наук, доцент,

Фідря В. Ю.

студент V курсу

Харківський навчально-науковий інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

м. Харків, Україна

МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕСКРИПТИВНИХ ЧИННИКІВ ДЕФІНІЦІ «НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ»

З кожним роком все більше і більше уваги приділяється ще досить новому, проте необхідному елементу господарської діяльності – нематеріальним активам (НМА). На дослідження цих активів значну увагу приділили такі автори, як Писаренко Ю.В., Банасько Т.М., Легенчук С.Ф., Осовська Г.В, Чередниченко Н.О. та інші. У результаті аналізу тематичних джерел зроблено висновок, що не існує єдиного та спільного визначення нематеріальних активів. Саме тому головною метою даної роботи є аналіз сутності нематеріальних активів та уточнення понятійно-категоріального апарату. Задля досягнення поставленої мети поставлено наступні завдання: проаналізувати вже існуючі визначення науковців, на їх основі виокремити загальні теоретичні положення прояву НМА та створити практичні рекомендації для вдосконалення цього поняття в майбутньому. У таблиці 1 наведені трактування терміну «нематеріальні активи» різними науковцями.

Таблиця 1

Трактування терміну «нематеріальні активи»

Джерело	Визначення автора	Власний коментар
Писаренко Ю.В. [1]	Нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікованим та утримується підприємством для одержання майбутніх економічних вигод	Поняття досить чітке та лаконічне, бо в ньому вказані основні ознаки НМА, проте в ньому не прописується період, який утримуються НМА на підприємстві.
Банасько Т.М. [2]	Під НМА в широкому розумінні слід розуміти сукупність невідчутних немонетарних факторів, що мають характер виключних прав і забезпечують одержання економічних вигід у майбутньому	Досить незрозумілим є використання поняття «немонетарний фактор» в даному визначенні. Знову ж таки, розкрито невелику кількість характеристик НМА, що не дає змогу чітко зрозуміти термін.
Легенчук С.Ф. [3]	Інтелектуальний капітал – це сукупність наявних інтелектуальних активів (людський, структурний, клієнтський капітал) підприємства, що забезпечують йому конкурентні переваги на ринку.	Перевагою даного терміну є те, що в ньому підкреслено той факт, що дані активи забезпечують підприємству конкурентні переваги на ринку. Проте досить незрозумілим є розділення автором інтелектуальних активів на такі три категорії.
Чередниченко Н.О. [4]	НМА підприємства - це об'єкти, що не мають матеріальної форми	Зрозуміле, але занадто вузьке визначення. Надано тільки одну характеристику НМА
Осовська Г.В [5]	Нематеріальні активи (англ. nontangible assets) – частина майна підприємства, наданого через належні йому патенти, ліцензії та інші права на інтелектуальну власність, права користування землею, водою та іншими ресурсами, будинками,	Досить зрозуміле та повне визначення, бо в ньому перелічено елементи класифікації НМА та, що важливо, прописано, на основі чого підприємство може користуватися такими об'єктами.

	спорудами і обладнанням, інші майнові права, товарні знаки, придбані або орендовані брокерські місця, програми для роботи на ЕОМ та ін.	
--	---	--

Деякі автори вважають, що НМА є немонетарними, не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані, інші вважають, що основною їх характеристикою є те, що вони приносять економічну вигоду в майбутньому, проте обидва ці поняття є не досить розгорнутими та не охоплюють всесторонньо всі важливі та наявні характеристики поняття «нематеріальний актив». Інші вчені ототожнюють такі активи з різними видами інтелектуального капіталу (людський, структурний, клієнтський), проте дане групування нематеріальних активів не дає змоги враховувати всі його існуючі прояви. Різноманітні визначення поняття «нематеріальні активи» також зафіксовані у нормативно-правових документах (табл. 2).

Як і попередні, дані визначення мають як схожі, так і відмінні моменти. В першому та останньому визначеннях підкреслюється саме належність таких активів конкретному підприємству та робиться акцент на його вартості, тоді як в другій дефініції розкривається саме нематеріальна сутність даних об'єктів. Слід також зазначити, що тільки у другому визначенні прописано термін використання НМА, що робить його більш точним та конкретним. У результаті аналізу терміну «нематеріальні активи» та наведених вище визначень сформульовано наступне визначення: «нематеріальні активи – це немонетарні активи, що не мають фізичної та/або матеріальної форми, використовується підприємством чи установою в процесі діяльності більше одного року та приносять вигоду у майбутньому». Запропоноване визначення дає змогу узагальнити вищезазначені підходи саме до сутності нематеріальних активів.

Таблиця 2

Нормативно-правова база щодо регулювання терміну «Нематеріальні активи»

Тип документу	Визначення
Закон [6]	Нематеріальні активи – право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами.
Наказ [7]	Нематеріальні активи – активи, що не мають фізичної та/або матеріальної форми незалежно від вартості і використовуються установою в процесі виконання основних функцій більше одного року.
Правила [8]	Нематеріальні активи – вартість об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних прав, визнаних об'єктом права власності конкретного підприємства.

Всі вище перелічені визначення різних науковців та авторів разом із запропонованим визначенням розглянуто за спільними та за відмінними ознаками, результати наведено у таблиці 3.

Синтез вже досліджених вченими характеристик (використання патентів та ліцензій, ідентифікація, вигода у майбутньому тощо), виокремлення найбільш суттєвих та найчастіше використовуваних ознак (немонетарність, нематеріальність) та уточнення терміну використання даних активів дозволяє більш ретельно проаналізувати параметричні характеристики поняття та допомагає більш детально досліджувати його в майбутньому.

Таблиця 3

Дескриптивні чинники терміну «нематеріальні активи»

Ознака Автор	Немонетарність	Нематеріальність	Вигода у майбутньому	Патенти та ліцензії для користування	Переваги на ринку	Ідентифікація	Термін використання
Писаренко Ю.В. [1]	+	+	+	-	-	+	-
Банасько Т. М [2]	+	+	+	-	-	-	-
Легенчук С.Ф [3]	-	-	-	-	+	-	-
Осовська Г.В [5]	-	-	-	+	-	-	-
Чередниченко Н. [4]	-	+	-	-	-	-	-
Власне визначення	+	+	+	-	+	-	+

Список використаних джерел

1. Писаренко Ю.В. Організація та методика обліку і контролю нематеріальних активів: дис.канд.екон.наук: 08.00.09/Писаренко Ю.В.-Київ,2009.-221 с.
2. Банасько Т.М. Бухгалтерський облік і контроль нематеріальних активів: оцінка та порядок відображення: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Т. М. Банасько ; Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир, 2010. - 18 с. - укр.
3. Легенчук С.Ф. Бухгалтерське відображення інтелектуального капіталу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / С.Ф. Легенчук; Нац. аграр. ун-т. - К., 2006. - 21 с. - укр.
4. Чередниченко Н.О. Організація обліку: нематеріальні активи //VIII Міжнародна науково-практична конференція «Науковий потенціал світу-2012». - Софія, 2012 р.// [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NPM_2012/Economics/7_116063.doc.htm
5. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. - Київ : Кондор, 2009. - 360 с.
6. Податковий кодекс України; Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI// Офіц. вісн. України. – 2010. – № 92. – том 1,ст.9
7. Про внесення змін та доповнень до Інструкції з обліку основних засобів та інших необоротних активів бюджетних установ: Наказ ДКУ від 21.02.2005 N 30 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 11. – Ст. 56
8. Про затвердження Правил застосування Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств": Постанова НБУ від 27.06.1995 № 247/95-ВР//Відомості ВРУ. – 1995. – № 26. – Ст. 197

Бокійчук М.Б.

студентка

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ОСНОВНІ ЗАСОБИ УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ЕКОНОМІЧНА ТА ОБЛІКОВА СУТНІСТЬ

Основні засоби установ державного сектору – це насамперед матеріальні активи, які установа утримує для досягнення мети та/або задоволення своїх потреб таким шляхом: використання у діяльності чи виробництві; під час постачання товарів, виконання робіт чи надання послуг; для здавання в оренду іншим юридичним чи фізичним особам.